

Studentu kreditēšanas vēsture

Publicēts: 17.05.2021.

Studentu kreditēšanas vēsture Latvijā

Pēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas pārmaiņas augstākajā izglītībā skāra arī studiju finansēšanu - 1991. gadā pieņemtais Izglītības likums atļāva dibināt privātās augstskolas un noteikt maksu par studijām. Augot kopējam studentu skaitam un ņemot vērā, ka lielai daļai studentu par studijām bija jāmaksā, tika veidota studentu finansiālā atbalsta sistēma Latvijā.

Studentu finansiālā atbalsta sistēmas - subsidētu aizdevumu jeb kredītu veidā - attīstību var iedalīt divos posmos:

no 1993. gada marta līdz 2001. gada oktobrim kredīti tika izsniegti no valsts budžeta līdzekļiem

sākot ar 2001. gada septembri kredītus studentiem sāka izsniegt kredītiestādes no saviem līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu.

03.03.1993.-15.07.1997. [🔗](#)

Latvijas Republikas Ministru padomes 03.03.1993. lēmums Nr.109 „Par Latvijas augstskolu studentu kreditēšanu”

Bezprocentu kredītu izmaksāja augstskolas - 11.25 lati mēnesī, saņēma dienas nodaļu pēdējo un pirmspēdējo kursu studenti un sociāli vismazāk nodrošinātie studenti. Jāatmaksā bija sākot ar trešo gadu pēc augstskolas beigšanas, piecos gados, ievērojot inflācijas koeficientu. Aptvēra mazu skaitu studentu.

Ministru kabineta 15.07.1997. noteikumi Nr. 251 „Studējošo kreditēšanas noteikumi” ,

atkārtoti izdoti 23.10.2001. noteikumi Nr.445 „Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem tiek piešķirts un atmaksāts studējošo kredīts”

Līgums starp Izglītības un zinātnes ministriju un 2 bankām (AS Citadele banka (Parex banka) un AS SEB banka (Unibanka)) par studējošā kredīta izmaksu 35 latī mēnesī 10 mēnešus gadā no valsts budžeta līdzekļiem. Līdzekļi kredītu izmaksai bija paredzēti IZM budžetā.

Kredīts bija jāsāk atmaksāt ar trešo mēnesi pēc studiju pārtraukšanas vai ar sesto mēnesi pēc studiju pabeigšanas, jāatmaksā 7 gados. Procentu likme 5 % gadā no atlikušās pamatsummas. Procentu sāk maksāt kopš kredīta saņemšanas brīža, arī studiju laikā. Nav nepieciešams galvotājs.

No 1997.gada līdz 1998.gadam noslēgti 6693 studējošo kredīta līgumi un izmaksāti kredīti par kopējo summu 2919776 EUR (apm. 2.05 milj.lati).

No 1999.gada līdz 2001.gada jūlijam noslēgti jauni 8634 studējošo kredīta līgumi un no 1999.gada līdz 2007.gadam izsniegti kredīti par kopējo summu 17554457 EUR (apm. 12.3 milj.lati).

Ministru kabineta 09.03.1999. noteikumi Nr. 86 „Studiju kreditēšanas noteikumi”,

atkārtoti izdoti 29.05.2001. noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts no valsts budžeta līdzekļiem”

Sākot ar 1999.gadu studiju un studējošā kredītu izsniegšanai paredzētos līdzekļus saņem no valsts budžeta aizņēmumu veidā no Valsts kases.

Studiju kredītu izsniegšanai nodibina valsts iestādi – Studiju fonds. Līgumus studenti aizpilda uz vietas augstskolās. Augstskolas no studenta puses parakstītos līgumus nogādā Studiju fondā, kur līgumus paraksta, reģistrē un pārskaita naudu augstskolām studentu studiju maksas segšanai.

Studiju kredīta apmērs nepārsniedz studiju maksu un Izglītības un zinātnes ministrijas noteikto maksimālo studiju kredītu katrai studiju programmai, kas atbilst normatīvajos aktos noteiktajam valsts budžeta finansējumam attiecīgajai programmai.

Jāsāk atmaksāt ar trešo mēnesi pēc studiju pārtraukšanas vai ar divpadsmito mēnesi pēc studiju pabeigšanas, jāatmaksā 10 gados. Procentu likme 5 % gadā no atlikušās pamatsummas. Procentus sāk maksāt sākot atmaksāt kredītu. Studiju laikā bezprocentu kredīts. Nav nepieciešams galvotājs.

Līgumus slēdz no 1999. gada līdz 2001. gada jūlijam. Noslēgtajiem līgumiem kredītus izmaksā līdz 2007.gadam.

Noslēgti 13815 studiju kredīti un izmaksāti kredīti par kopējo summu 14284751 eiro (apm. 10.04 milj.lati).

Ministru kabineta 29.05.2001. noteikumi Nr. 220 „Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu”

[Kredītus izsniedz no kredītiestāžu līdzekļiem.](#) Valsts nodrošina galvojumu 90% apmērā. Bāreņiem un bez abu vecāku aizgādības palikušajiem bērniem līdz 24 gadu vecumam, un sākot no 2015. gada 30. decembra arī I vai II grupas invalīdiem - 100 % apmērā. Lai noslēgtu līgumu ir nepieciešams viens galvotājs. Galvotājam jābūt regulāriem ienākumiem, kas mēnesī nav mazāki par valstī noteikto minimālo mēnešalgu. Ja galvotājam ir citi kredīti, var galvot, ja attiecīgās personas ikmēneša kopējie maksājumi kredītaizsūtību dzēšanai nepārsniedz 40 procentu no kopējiem ikmēneša ienākumiem.

Studējošā kredītu 2001. gadā izsniedz bakalaura 1.-3. kursa studentiem 60 latu apmērā, vecāko kursu bakalaura studentiem un maģistrantūras studenti - 80 lati mēnesī, doktorantūras studentiem - 100 latu mēnesī. No 2006. gada 24. janvāra 120 lati mēnesī. (170.74 eiro) 10 mēnešus gadā. Jāsāk atmaksāt ar trešo mēnesi pēc studiju pārtraukšanas vai ar divpadsmito mēnesi pēc studiju pabeigšanas.

Jāatmaksā 10 gadus, ja kredīts lielāks par 1000 latiem (1423 eiro), ja mazāks - 5 gadus. Procentu likme – 6 mēnešu EURIBOR plus bankas izsolītā procentu likme, bet ne vairāk 5% gadā, tiem, kuri pabeiguši programmu. Procentu sāk maksāt kopš kredīta saņemšanas brīža, arī studiju laikā.

No 2001. līdz 2015. gadam noslēgti 24683 studējošā kredīta līgumi, izsniegts galvojums 77.9 milj. eiro apmērā.

Studiju kredīta apmērs nepārsniedz studiju maksu un Izglītības un zinātnes ministrijas noteikto maksimālo studiju kredītu katrai studiju programmai, kas atbilst normatīvajos aktos noteiktajam valsts budžeta finansējumam attiecīgajai programmai. Procentus sāk maksāt sākot atmaksāt kredītu. Studiju laikā bezprocentu kredīts. Atmaksā tāpat kā studējošā kredītu.

No 2001. līdz 2015.gadam noslēgti 56104 studiju kredīta līgumi, izsniegts galvojums 168.7 milj.EUR apmērā.

[Izsniedz kredītus ārvalstīs studējošajiem.](#) Kredītu kopējais apmērs studijām ārvalstīs vienam studējošajam vienas studiju programmas apguvei nepārsniedz 21344 eiro, bet vairāku studiju programmu apguvei (kopā) – ne vairāk kā 28458 euro).

[Kredītus dzēš no valsts budžeta līdzekļiem:](#)

Kredīti, kredītu procenti un līgumsodi tiek dzēsti, ja kredītaņēmējs ir miris vai kļuvis par pirmās vai otrās grupas invalīdu

Ja kredītaņēmējam studiju laikā vai kredīta atmaksas laikā piedzimst bērni, pēc augstākās izglītības iestādes beigšanas kredītaņēmējam studējošā kredītu dzēš no valsts budžeta līdzekļiem 30 procentu apmērā no neatmaksātās summas par katru bērnu

Uz kredīta dzēšanu no valsts budžeta līdzekļiem var pretendēt kredītaņēmēji, kuri atbilstoši iegūtajai akadēmiskajai vai profesionālajai izglītībai kļūst par nodarbinātajiem valsts vai pašvaldību institūcijās. Profesiju sarakstu un speciālistu skaitu, ņemot vērā attiecīgo ministriju ierosinājumus, katru gadu ar rīkojumu apstiprina Ministru kabinets.